

مقایسه تابآوری، شادکامی و رضایتمندی از زندگی در بین زنان ورزشکار رشته کاراته و یوگا در منطقه ۲ شهر تهران

سهیلا خسروی^{۱*}، عبدالله شفیع آبادی^۲

۱- کارشناسی ارشد مشاوره و راهنمایی، دانشکده علوم تربیتی و مشاوره دانشگاه آزاد اسلامی رودهن
khosravi.soli@gmail.com

۲- عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات تهران و استاد تمام دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن
aShafabady@yahoo.com

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی مقایسه تابآوری، شادکامی و رضایتمندی از زندگی در بین زنان ورزشکار رشته کاراته و یوگا در منطقه ۲ شهر تهران در سال ۱۳۹۴ صورت گرفت. روش پژوهش داده‌ها از نوع علی- مقایسی‌ای بود. جامعه‌ی آماری کلیه زنان ورزشکار رشته یوگا و کاراته شهر تهران بودند. نمونه آماری شامل ۶۰ نفر از زنان ورزشکار رشته یوگا (۳۰ نفر) و زنان ورزشکار رشته کاراته (۳۰ نفر) شهر تهران بودند که بر اساس نمونه‌گیری خوشای خواهی چند مرحله‌ای انتخاب گردیدند. ابزار اندازه‌گیری پژوهش پرسشنامه‌های، تاب آوری کانر و دیویدسون (۲۰۰۳)، شادکامی آکسفورد آرگایل و لو (۱۹۸۹) و مقیاس رضایتمندی از زندگی داینر و همکاران (۱۹۸۶) بود. پایابی پرسشنامه‌ها با استفاده از روش آلفای کرونباخ محاسبه شد که مقدار آن برای هر سه پرسشنامه بالای ۰.۷ به دست آمد. همین‌طور از روابطی محظوظ به‌منظور آزمون روابطی پرسشنامه استفاده شد، که برای این منظور پرسشنامه‌ها به تأیید متخصصین مربوطه رسید. تجزیه- و تحلیل اطلاعات به دست آمده از اجرای پرسشنامه‌ها از طریق نرم افزار spss در دو بخش توصیفی و استنباطی (t - مستقل) انجام پذیرفت. یافته‌ها نشان دادند که بین تاب آوری زنان ورزشکار رشته یوگا و کاراته تفاوت معنی داری وجود دارد به این ترتیب که زنان ورزشکار رشته یوگا در منطقه ۲ شهر تهران، از تاب آوری بالاتری نسبت به ورزشکاران کاراته برخوردارند. همچنین میزان شادکامی زنان ورزشکار رشته کاراته منطقه ۲ تهران، به طور معنی داری بالاتر از ورزشکاران رشته یوگاست. از نظر رضایتمندی از زندگی، بین دو گروه تفاوت معنی داری وجود دارد. به طوری که مقایسه میانگین‌ها نیز نشان می‌دهد، میزان رضایتمندی از زندگی در زنان ورزشکار رشته یوگا بیشتر از رشته کاراته است.

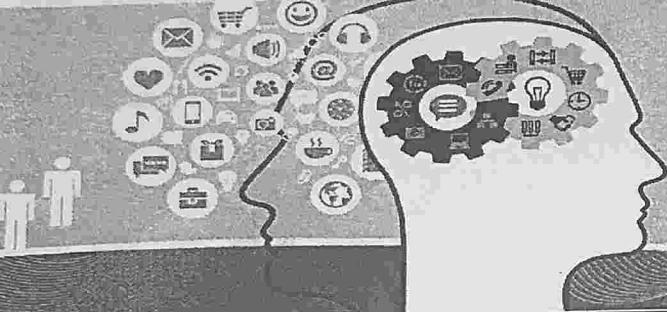
وازگان کلیدی: تاب آوری، شادکامی، رضایت از زندگی، یوگا، کاراته.

The Comparison of resilience, happiness and life satisfaction among women athletes, karate and yoga in Region 2 Tehran city

Abstract

This study was conducted with aims of representing the Comparison of resilience, happiness and life satisfaction among women athletes, karate and yoga in Region 2 Tehran city in the years of 2015. The study data was causal-comparative. The population of research was including 60 employee involved in Women exercise yoga (30) and Women exercise karate (30) people Multistage cluster sampling method. Data collection was Connor-Davidson Resilience (2003) standard questionnaire, and happiness Oxford Argyle and Lu (1989) standard questionnaire and Life satisfaction Diener et al (1986) standard questionnaire. Questionnaires reliability by using of Alpha Chronbach method obtained more than 0.7 for each questionnaires of Resilience and happiness and Life satisfaction. Also to measure of questionnaires validity, used Content validity that for this reason questionnaires confirmed by specialists. Data analysis was carried out through SPSS 20 software in two aspects of descriptive (frequency, frequency percentage, mean, Standard deviation) and inferential (T test). The results showed that Resiliency female athletes between yoga and karate disciplines there is a significant difference means that female Athletes in Region 2 Yuka string of Tehran, the resiliency than are karate Athletes. As well as the happiness of women karate athletes Region 2, Tehran, significantly higher than athletes Yoga. In terms of life satisfaction, there is a significant difference between the two groups. So that comparison also shows the average, the satisfaction of female athletes in the field of yoga is more than just karate.

Keywords : resilience, happiness, life satisfaction, yoga, karate

مقدمه

در سال‌های اخیر در اغلب حوزه‌های روان‌شناسی از جمله تربیتی، رویکرد روان‌شناسی مثبت‌نگر با شعار توجه به توانمندی‌ها و نقاط قوت و استعدادها مورد توجه و اقبال متخصصان و پژوهشگران قرار گرفته است. پژوهشگران این مکتب هیجانات و صفات مثبت و موقعیت‌هایی را که انسان‌ها در آن پیشرفت می‌کنند و کامیاب می‌شوند را مورد تحلیل قرار می‌دهند. تاب‌آوری یکی از مقاومیت‌های روان‌شناسی مثبت‌نگر است و جایگاه خاصی به خصوص در حوزه‌های خانواده و بهداشت روان به خود اختصاص دارد (برازجانی، ۱۳۸۹؛ نقل از خلعتبری و بهاری، ۱۳۸۹).

تاب‌آوری در اصطلاح چینی تعریف می‌شود: نوعی حالت قابل توسعه در فرد بوده، که براساس آن قادر است در رویارویی با ناکامی‌ها، مصیبت‌ها و تعارض‌های زندگی و حتی رویدادهای مثبت، پیشرفت‌ها و مسئولیت بیشتر به تلاش افزون‌تر ادامه دهد و برای دستیابی به موقعیت بیشتر، از پای نشینید. پژوهش‌های انجام شده حاکی از آن است که برخی افراد تاب‌آور، پس از رویارویی با موقعیت‌های دشوار زندگی، دوباره به سطح معمولی عملکرد باز می‌گردند، حال آن که برخی دیگر افراد، پس از رویارویی با ناکامی‌ها، مصیبت‌ها و دشواری‌ها نسبت به گذشته ارتقا پیدا می‌کنند (خلعتبری و بهاری، ۱۳۸۹).

از طرفی از جمله عوامل موثر بر رضایت از زندگی نقش تاب‌آوری است. سوزا و سانجا^۱ (۲۰۰۱) رضایت از زندگی را به عنوان تفاوت بین آن چه شخص می‌خواهد و آن چه که هست تصور کرده‌اند. در حقیقت یک تفاوت بین واقعیت و ایده‌آل را طرح کرده‌اند (نقل از خلعتبری و بهاری، ۱۳۸۹).

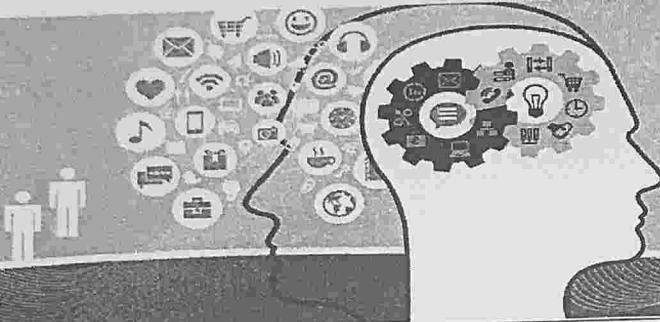
مراد از رضایت از زندگی، نگرش فرد، ارزیابی عمومی نسبت به کلیت زندگی خود و یا برخی از جنبه‌های زندگی همچون زندگی خانوادگی و تجربه آموزشی است. تجربه شادکامی و رضایت از زندگی هدف برتر زندگی به شمار می‌رود و احساس غم و ناخوشایندی اغلب مانع در راه انجام وظایف فرد شمرده می‌شود (خلعتبری و بهاری، ۱۳۸۹).

از سوی دیگر به اعتقاد بربیتر^۲ میزان شادی و رضایت هر فرد از زندگی رابطه‌ای مستقیم با نگرش افراد به زندگی دارد و این بدان معناست که هر چه قدر افراد از رویدادهای پیرامون خود راضی‌تر باشند، به همان میزان نیز شادترند و اگر این احساس رضایت کمتر باشد، به همان میزان احساس رضایتمندی و شادکامی کمتری دارند. براساس تحقیقات روان‌شناسان، مغز انسان‌های بروونگرا و اجتماعی و خوش‌مشرب، یعنی کسانی که شخصیتی متعادل و نسبتاً سالمی دارند به عوامل مثبتی مانند یک چهره شاد و خوشحال واکنش بیشتری نشان می‌دهد. این دلیل روشنی برای وجود ارتباط مستقیم میان شادکامی و شخصیت و موقعیت است. یکی از مقاومیت‌های روان‌شناسی مثبت که اخیراً به آن توجه شده است، مفهوم رضایت از زندگی است. درواقع رضایت از زندگی مفهومی کلی و ناشی از نحوه‌ی ادراک (شناختی و عاطفی) شخص از کل زندگی است (تیم، ۲۰۱۰). با توجه به این امر احساس بهزیستی یا رضایت از زندگی از چند جهت اهمیت دارد: تامین سلامت روانی، جسمانی و افزایش طول عمر، اثبات ارزش شادکامی برای انسان، اندازه‌گیری شاخص کیفیت زندگی در کنار شاخص‌های اقتصادی و اجتماعی. احساس شادکامی و رضایت از زندگی، هم دارای مولفه‌های عاطفی و هم مولفه‌های شناختی است. افراد با شادکامی و رضایت از زندگی بالا، به طور عمده‌ای هیجانات مثبت را تجربه می‌کنند و از حوادث و وقایع پیرامون خود ارزیابی مثبتی دارند، درحالی که افراد با احساس شادکامی و رضایت از زندگی پائین، حوادث و موقعیت زندگی شان را نامطلوب ارزیابی می‌کنند و بیشتر هیجانات منفی

¹- Suzq & Sanja

²- Brenner

³- Thimm

نظیر اضطراب^۱، افسردگی^۲ و خشم^۳ را تجربه می‌کنند(مایرز و داینر^۴، ۱۹۹۵). امروزه یکی از یافته‌های بسیار ارزشمند محققان این است که داد آموزش و مهارت‌های لازم و مفید منجر به افزایش رضایت از زندگی و شادکامی در افراد می‌گردد. به نظر می‌رسد که رضایت از زندگی و شادکامی را در وهله اول باید در مولفه‌های جستجو نمود که در استمرار آن نقش اساسی داردند، در این چارچوب می‌توان به ورزش و فعالیت‌های بدنی اشاره نمود. همان طور که در سال ۲۰۰۲ سازمان بهداشت جهانی شعار خود را تحت عنوان تحرک رمز سلامتی^۵ مطرح نمود. هر تجربه حرکتی یا تغییر جسمانی، یک تغییر یا تجربه روانی به دنبال دارد. یوگا از جمله روش‌های مهم تکامل جسمانی، روانی و اجتماعی محسوب می‌گردد، زیرا شرکت در فعالیت‌های یوگا افراد را از نظر فضایی و مکانی به هم نزدیک می‌نماید. هم‌چنین یوگا در سلامت و آمادگی جسمانی، تعادل و ثبات هیجانی، افزایش اعتماد به نفس، تصویر بدنی و اجتماعی مثبت، آرامش و تقویت افکار مثبت تاثیر دارد. به نظر پژوهشگران اگر آموزش تمرینات یوگا به صورت صحیح و اصولی انجام شود، بر افزایش رضایت از زندگی و شادکامی موثر خواهد بود. یوگا نوعی نرم‌شن است که بسیاری از حرکات آن در بازتوانی و نیز در فیزیوتراپی بکار می‌رود. استفاده از نفس‌های عمیق اساس یوگا را تشکیل می‌دهد. یوگا آمیزه‌ای از حرکات بدنی خاص تنفسی و تمرکز ذهنی است. یوگا خود به معنی تلفیق است یعنی تلفیقی از حرکات هماهنگ بدن با ذهن که با نفس‌های عمیق این هماهنگی شکل‌گرفته و تشديید می‌شود(شاکتاکاور^۶؛ ۲۰۰۵؛ ترجمه تصاعدي، ۱۳۸۴).

یوگیست‌ها، متفکران و بوجود‌آورندگان فلسفه‌ی یوگا مسیری را فراهم نموده‌اند که تمامی افراد می‌توانند با به کاربستن آن درجهت افزایش رضایت از زندگی و شادکامی خویش گام بردارند، راهی که اینک بسیاری از مشکلات درونی و بیرونی انسان‌ها را حل کرده‌است و همین امر باعث گردیده است تا در بسیاری از کشورهای پیشرفته، کلینیک‌ها، مراکز مجهزی جهت مطالعه و شناخت این فلسفه و روش متفکران هندی دایر شود و به نتایج باور نکردنی دست یافته‌اند(خلسا^۷، ۲۰۰۴).

در طی سال‌های اخیر به علت حضور فعال‌تر بanonan در میدان ورزشی از یک سو و هم‌چنین کسب توانایی دفاع از خود در مواجهه با مخاطرات اجتماعی از سوی دیگر، ورزش‌های رزمی از جمله ورزش کاراته در بین بانوان رواج بیشتری پیدا نموده است و مادران، فرزندان خود را نیز به شرکت در این ورزش ترغیب می‌نمایند(ضیائی و همکاران، ۱۳۸۲).

کاراته تنها یک ورزش نسیت بلکه در تمامی دنیا آن را یک هنر می‌نامند که تنها به قوی کردن جسم و عضلات اتنک ندارد و اصول اساسی، بر تقویت ذهن و دوری از بدی‌هاست. مکارم اخلاقی انسانی جزو لاینفک کاراته است و ما در کلاس به طور مداوم شاگردان را به افتادگی و ادب و پرهیز از خشونت راهنمایی می‌کنیم. در کاراته یاد می‌گیریم که هر هدفی را می‌توان با برنامه‌ریزی خوب، نظام قوی و عملکرد مناسب به دست آورد. بازخورد سازنده یا یک پاداش شایسته مکانیسمی است که باعث احساس رضایت و تقویت الگوهایی می‌گردد که باعث موفقیت می‌شوند. به عنوان یک نتیجه افرادی که کاراته تمرین می‌کنند مدت طولانی تری زندگی می‌کنند، سالم‌تر هستند و زندگی بسیار شادتری دارند(بهرامی، ۱۳۹۲).

همان طور که ملاحظه می‌شود، تحقیقات انجام گرفته نشان می‌دهد که تمرینات بدنی تاثیر مثبتی بر میزان تاب‌آوری، شادکامی و رضایت‌مندی از زندگی افراد دارد از آن جایی که در خصوص نوع ورزش و میزان تاثیرگذاری آن اختلاف نظر وجود

¹- Anxious

²- Depression

³- Aggressive

⁴- Myers & Diener

⁵- Move for health

⁶- Sakta Kaur

⁷- Khalsa

دارد، دغدغه‌ی اصلی پژوهشگر در این پژوهش پاسخ به این سوال است که "به چه میزان تاب آوری، شادکامی و رضایتمندی از زندگی در بین زنان ورزشکار رشته کاراته و یوگا در منطقه ۲ شهر تهران تفاوت وجود دارد؟"

روش تحقیق

این تحقیق براساس هدف پژوهش از نوع کاربردی است. زیرا قصد اصلی پژوهش حل بعضی از مشکلات حاضر در سطح جامعه با استفاده از دانش موجود می‌باشد. نتایج این پژوهش در سه حوزه‌ی تاب آوری، شادکامی و رضایتمندی از زندگی برای زنان ورزشکار منطقه ۲ شهر تهران کاربرد دارد. هم‌چنین روش تحقیق از نظر گردآوری داده‌ها از نوع علی- مقایسه‌ای بود.

جامعه آماری

در این پژوهش جامعه آماری شامل کلیه زنان ورزشکار رشته‌ی کاراته و یوگا در منطقه ۲ شهر تهران بود.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

آزمودنی‌ها از کلیه زنان ورزشکار رشته‌ی کاراته و یوگا در منطقه ۲ شهر تهران، با تعداد ۳۰ نفر ورزشکار در رشته‌ی کاراته و ۰۳ نفر ورزشکار در رشته‌ی یوگا انتخاب شدند.

روش نمونه‌گیری در پژوهش حاضر از نوع خوشبای چند مرحله‌ای بود. بدین ترتیب که از میان مناطق شهر تهران زنان ورزشکار در منطقه ۲ شهر تهران انتخاب شدند و سپس دو سالن ورزشی در رشته‌ی کاراته و رشته‌ی یوگا به طور تصادفی انتخاب شدند؛ در نهایت ۳۰ نفر ورزشکار زن در هر رشته به صورت تصادفی انتخاب شدند.

روش جمع‌آوری اطلاعات

پژوهش حاضر از هر دو روش کتابخانه‌ای و میدانی برای گردآوری داده‌ها استفاده نمود: در این روش منابع معتبر (شامل کتاب‌ها، مقاله‌ها، مجله‌ها، سایت‌ها، آمارنامه‌ها و اسناد صوتی و تصویری) مورد بررسی قرار گرفته و اطلاعات مفید با استفاده از ابزارهایی مانند فیش‌برداری، جدول، نقشه یا فرم‌های شبه پرسشنامه یا ترکیبی از همه‌ی آن‌ها استخراج گردید. در روش میدانی نیز از پرسشنامه‌های پژوهش که از دو بخش تشکیل شده است، استفاده شد.

روش‌های تجزیه و تحلیل آماری

به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها در این پژوهش از روش‌های آماری زیر استفاده گردید:

۱. از آماره‌های توصیفی (میانگین، فراوانی، واریانس، نمودار، جدول و...) جهت تنظیم و تلخیص و به عرضه نمایش در آوردن داده‌های به دست آمده از متغیرها استفاده شد.
۲. برای آزمودن فرضیه‌های پژوهش، از آزمون مستقل استفاده شد؛ هم‌چنین برای انجام تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش از نرم‌افزار SPSS استفاده گردید.

بررسی نرم‌افزار بودن

جهت بررسی نرمال بودن داده‌ها، از آزمون کالموگراف اسمریونف استفاده شد که خلاصه نتایج آن در جدول زیر منعکس شده است.

جدول ۱: خلاصه آزمون اسمریونف جهت بررسی نرمال بودن متغیرهای پژوهش ($n=60$)

متغیر	کارانه			
	کارانه	نیافریده	نیافریده	کارانه
	sig	K-S	sig	K-S
تاب آوری	-0.10	-0.17*	-0.18	-0.165
شادکامی	-0.16	-0.178	-0.18	-0.163
رضایتمندی از زندگی	-0.15	-0.184	-0.14	-0.19

بر پایه اطلاعات جدول بالا سطح معنی داری در هر سه متغیر پژوهش هر دو گروه، بزرگتر از 0.105 است، یعنی نمرات متغیرهای تاب آوری، شادکامی و رضایتمندی از زندگی هر دو گروه، از توزیع نرمال پیروی می کنند.

سوالهای پژوهش

سوال ۱: آیا میزان تاب آوری در بین زنان ورزشکار رشتہ کارانه و یوگا در منطقه ۲ شهر تهران تفاوت وجود دارد؟

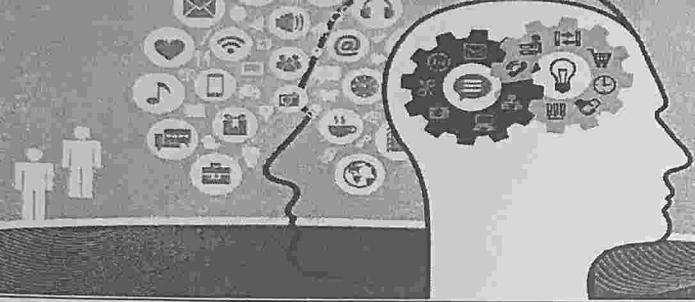
$$H_0: \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1: \mu_1 \neq \mu_2$$

قبل از اجرای آزمون، فرض یکسانی واریانس های دو گروه با استفاده از آزمون لوین مورد بررسی و تائید قرار گرفت ($.sig = 0.97$ ، $F = 0.1002$).

جدول ۲- آزمون t مستقل برای مقایسه میانگین تاب آوری زنان ورزشکار کارانه و یوگا

گروهها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	t مشاهده شده	درجه آزادی	سطح معنادار
کارانه	۳۰	۵۹/۵۷	۱۲/۲	۲/۹۹	۵۸	۰/۰۱
یوگا	۳۰	۶۸/۹۰	۱۱/۹			

چنانکه جدول بالا نشان می دهد $t_{58} = 2.99$, $sig = .01$ (توان فرضیه صفر را در سطح $.01$ به نفع فرضیه تحقیق رد کرده و با 99 درصد اطمینان نتیجه گرفت که از نظر "تاب آوری" بین دو گروه تفاوت معنی داری وجود دارد. اما مقایسه میانگین ها حاکی از آن است که زنان ورزشکار رشته یوکا در منطقه 2 شهر تهران، از تاب آوری بالاتری نسبت به ورزشکاران کاراته برخوردارند.

می توان گفت که یوگا تنها یک روش ورزشی نیست که تأکید آن فقط بر پاره ای حرکات جسمانی باشد. بلکه مجموعه ای است از ترمش ها و کشش های جسمانی، که در کنار آن تمرين های رهاسازی انرژی های روانی نیز وجود دارد. یوگا بر اصل تعادل بین نیروهای روانی و جسمانی تأکید دارد و پایه بسیاری از تمرين های یوگا بر همین اساس گذاشته شده است (کنت، 2007). در واقع می توان گفت یوگا باعث اضطراب و هماهنگی نیروهای درونی فرد در مسیر رشد می گردد. یکپارچگی، هماهنگی و وحدت با خویشتن است که یک شخصیت قوی و با مرکزیت شکل یافته در واقع قدرت بیرونی از قدرت درونی ناشی می شود. یوگا با تمرين های درونی سازی در این شکل گیری نقش موثری دارد. همچنین یوگا می تواند با ارتقای تاب آوری در بانوان، باعث افزایش مهارت حل مساله و کفایت اجتماعی می گردد. بنابراین یوگا در افزایش تمکز و خلاقیت و صبر و شکیابی موثر نام برده شده و همچنین آن را در انعطاف پذیری ذهن و بدن موثر می دانند. یوگا فقط حرکات بدنی نیست بلکه تقویت کننده جوانب مختلف حیات انسان، بدن، انرژی بدن، مغز، فکر و آگاهی است. بنابراین بانوان می توانند سهم زیادی در سلامت روانی خانواده ها و به دنبال آن جامعه ایفا کنند.

سوال 2 : آیا بین میزان شادکامی در بین زنان ورزشکار رشته کاراته و یوگا در منطقه 2 شهر تهران تفاوت وجود دارد؟

$$H_0 : \mu_1 = \mu_2$$

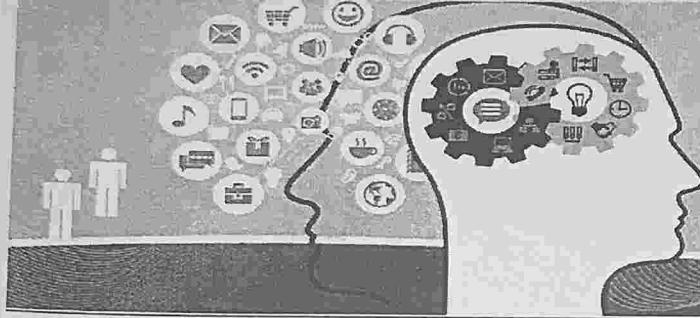
$$H_1 : \mu_1 \neq \mu_2$$

فرض یکسانی واریانس ها با استفاده از آزمون لوین مورد تائید قرار گرفت ($F = 1/9$, $sig = .017$).

جدول 3 : آزمون t مستقل جهت مقایسه میانگین شادکامی زنان ورزشکار رشته کاراته و یوگا

گروهها	تعداد	میانگین استاندارد	انحراف	میانگین	درجه آزادی	t مشاهده شده	سطوح معنادار
کاراته	۳۰	۷۵/۵	۱۲/۴	۲/۹	۵۸	-	.۰۱
یوگا	۳۰	۶۴/۶۷	۱۵/۵				

نتایج جدول بالا بیانگر آن است که اختلاف میانگین دو گروه به اندازه ای بزرگ است که بتوان فرضیه صفر را در سطح $.01$ رد کرد ($t_{58} = 2.90$, $sig = .01$). بررسی میانگین ها نیز نشان می دهد که میانگین ورزشکاران کاراته بالاتر از ورزشکاران یوگاست، از این روی می توان با 99 درصد اطمینان ادعا کرد که میزان شادکامی زنان ورزشکار رشته کاراته منطقه 2 تهران، به

طور معنی داری بالاتر از ورزشکاران رشته یوگا است. می توان چنین بیان کرد که کاراته یک ورزش است که در تمامی دنیا آن را یک هنر می نامند که تنها به قوی کردن جسم و عضلات اتکا ندارد و اصول اساسی، بر تقویت ذهن و دوری از بدی هاست. مکارم اخلاقی انسانی جزو لاینفک کاراته است و ما در کلاس به طور مदاوم شاگردان را به افتادگی و ادب و پرهیز از خشونت راهنمایی می کنیم. در کاراته یاد می گیریم که هر هدفی را می توان با برنامه ریزی خوب، نظام قوی و عملکرد مناسب به دست آورده. بازخورد سازنده یا یک پاداش شایسته مکانیسمی است که باعث احساس رضایت و تقویت الگوهایی می گردد که باعث موفقیت می شوند. به عنوان یک نتیجه افرادی که کاراته تمرین می کنند مدت طولانی تری زندگی می کنند، سالمتر هستند و زندگی بسیار شادتری دارند. بنابراین امروزه یکی از یافته های بسیار ارزشمند محققان این است که دادن آموزش و مهارت های لازم و مفید منجر به افزایش میزان شادکامی در افراد می گردد. به نظر می رسد که شادکامی را در وهله اول باید در مولفه های جستجو نمود که در استمرار آن نقش اساسی دارند، در این چارچوب می توان به ورزش و فعالیت های بدنی اشاره نمود. همان طور که می دانیم ورزش نقش مهمی در سلامت روانی افراد ایفا می کند؛ امروزه به ظرفیت های افراد در برخورد با مشکلات و ارتقای این ظرفیت ها توجه بسیاری می گردد. بنابراین انجام پژوهش هایی با رویکرد جدید و براساس توجه به ظرفیت های فردی افراد هم چون افزایش شادکامی و رضایتمندی از زندگی، در جهت افزایش این عوامل ضرورت می یابد.

سوال ۳: آیا بین میزان رضایتمندی از زندگی در بین زنان ورزشکار رشته کاراته و یوگا در منطقه ۲ شهر تهران تفاوت وجود دارد؟

$$H_0: \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1: \mu_1 \neq \mu_2$$

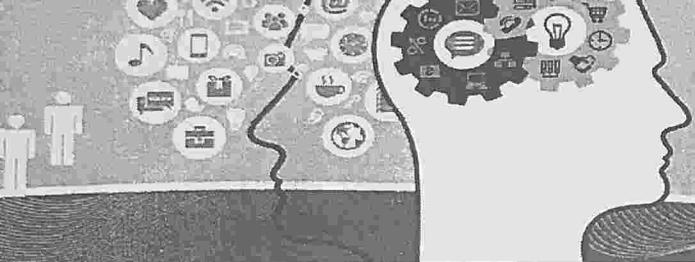
آزمون لوین نشان داد واریانس دو گروه، همسان می باشد ($F = 0.75$ ، $sig = .01$)

جدول ۴: آزمون t مستقل جهت مقایسه میانگین رضایتمندی از زندگی زنان ورزشکار کاراته و یوگا

گروهها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	درجه آزادی	t مشاهده شده	سطح معنادار
کاراته	۳۰	۱۶/۲	۴/۶	۵۸	۲/۲	.۱/۰
یوگا	۳۰	۱۹/۹۳	۴/۳			

اطلاعات جدول بالا بیانگر معنی داری t مشاهده شده ($3/2$) در سطح 0.01 است (بنابراین می توان فرضیه صفر را در سطح ۱ درصد به نفع فرض تحقیق رد کرده و با ۹۹ درصد اطمینان نتیجه گرفت: از نظر رضایتمندی از زندگی، بین دو گروه تفاوت معنی داری وجود دارد. به طوری که مقایسه میانگین های نیز نشان می دهد، میزان رضایتمندی از زندگی در زنان ورزشکار رشته یوگا بیشتر از رشته کاراته است.

در همین راستا نتایج پژوهش مهربانی زاده و همکاران (۱۳۹۲)، نشان داد که آموزش یوگا بر بهزیستی روانشناختی و رضایت از زندگی افراد، که از ترکیب روان شناسی مثبت نگر با نگرش شناختی شکل گرفته است، می تواند بهزیستی روانی و رضایت از زندگی افراد را افزایش دهد. لونگ و پانگ (۲۰۱۵)، در مطالعه‌ی خود به این نتایج دست یافتند که هیجان‌های مثبت مثل لذت یا خشنودی از زندگی بیانگر این هستند که اتفاق خوبی رخ خواهد داد. این هیجان‌ها توجه ما را وسعت می بخشند، از محیط

فیزیکی و اجتماعی گستردگتری آگاه می‌سازند، گسترش یافته ما را برای پذیرش اندیشه‌ها و اقدامات تازه آماده می‌کنند و بیش از موقع عادی خلاق‌تر می‌شویم. هیجان‌های مثبت، بارآوری و تفکر خلاق و توان با شکیبایی را آسان می‌کند. خود هیجان‌های مثبت نیز ممکن است از همین بینش‌ها و اعمال نو و پایدار نشات بگیرند. نتایج تحقیق حکمتی پور و همکاران (۱۳۹۳) نیز نشان داد که برنامه ورزشی منظم تاثیر معناداری بر عزت نفس و رضایت از زندگی افراد دارد و اجرای برنامه ورزشی منظم می‌تواند به عنوان روشی جهت ارتقاء سلامت و بهبود کیفیت زندگی مورد استفاده قرار گیرد.

همچنین تحقیقات و آموزش‌های مختلفی بر روی رضایتمندی از زندگی صورت گرفته است که نشان دهنده موثر بودن ورزش یوگا بر رضایت از زندگی افراد می‌باشد. به نظر براون و گریرگ (۲۰۰۵) اگر تمرینات یوگا به صورت صحیح و اصولی انجام شود، بر افزایش بهزیستی و رضایت از زندگی موثر خواهد بود. همچنین انجام تمرینات یوگا، به جهت ترشح تعدادی از هورمون‌های غدد مختلف و تاثیر بر روی سیستم عصبی و همچنین مصرف اکسیژن میزان استرس و اضطراب را کاهش می‌دهند و سبب ایجاد آرامش در زندگی و رفع اضطراب می‌گردد و لذا باعث افزایش سطح بهزیستی و رضایت از زندگی افراد می‌گردد. نکته دیگری که می‌توان به آن اشاره داشت این است که ارتباط تنگاتنگ ذهن و بدن از مدت‌ها پیش روش‌بوده است و هدف یوگا به عنوان یک فلسفه زندگی مشرق زمین به تعادل رسانیدن این دو بوده است، لذا یوگا و تمرینات آن با افزایش توان سازگاری دستگاه‌های روانی، عصبی، ایمنی، شناختی و تعدیل سیستم عصبی خودکار و افزایش پایداری جسمی و مقاومت بدن و تعدیل سیستم ایمنی بر افزایش سلامت جسمانی و روانی و رضایت از زندگی افراد تاثیر می‌گذارد. در نتیجه این امر موجب افزایش سطح سلامت جسمانی و متعاقب آن سلامت روانی افراد می‌شود که متعاقب آن رضایت از زندگی و خوش‌بینی افراد را در پی خواهد داشت (پارشاد، ۲۰۰۴). از دیگر دلایل تاثیر گذاری که می‌تواند منجر به رضایت از زندگی زنان از ورزش یوگا شده می‌توان به ماهیت یوگا یعنی جذابیت و تاثیرات اجتماعی خاصی که روی افراد دارد، اشاره کرد که می‌تواند با ارتقاء روابط مثبت فرد با دیگران افزایش سطح بهزیستی و رضایت از زندگی را سبب شود (کوستد و دودا، ۲۰۰۹). و همچنین شرایط انگیزشی حاکم بر ورزش یوگا می‌تواند باعث ارتقاء رضایت از زندگی افراد شود.

نتیجه‌گیری

ورزش نقش مهمی در سلامت روانی و رضایت از زندگی افراد ایفا می‌کند، به طوری که در سال ۲۰۰۲ سازمان بهداشت جهانی شعار خود را تحت عنوان تحرک رمز سلامتی مطرح نمود. هر تجربه حرکتی یا تغییر جسمانی، یک تغییر یا تجربه روانی به دنبال دارد. یوگا از جمله روش‌های مهم تکامل جسمانی، روانی و اجتماعی محسوب می‌گردد، زیرا شرکت در فعالیت‌های یوگا افراد را از نظر فضایی و مکانی به هم نزدیک می‌نماید. همچنین یوگا در سلامت و آمادگی جسمانی، تعادل و ثبات هیجانی، افزایش اعتماد به نفس، تصویر بدنی و اجتماعی مثبت، آرامش در زندگی و تقویت افکار مثبت تاثیر دارد. به نظر پژوهشگران اگر آموزش تمرینات یوگا به صورت صحیح و اصولی انجام شود، بر افزایش رضایتمندی از زندگی موثر خواهد بود. یوگا نوعی نرمش است که بسیاری از حرکات آن در بازتوانی افراد به کار می‌رود. استفاده از نفس‌های عمیق اساس یوگا را تشکیل می‌دهد. یوگا آمیزه‌های از حرکات بدنی خاص تنفسی و تمرکز ذهنی است. یوگا خود به معنی تلفیق است یعنی تلفیقی از حرکات هماهنگ بدن با ذهن که با نفس‌های عمیق این هماهنگی شکل گرفته و تشید می‌شود. تمرینات جسمی و تنفسی یوگا، انعطاف‌پذیری و قدرت عضلانی را افزایش می‌دهد، گردش خود و جذب اکسیژن و عملکرد سیستم هورمونی را

بهبود می بخشد. به علاوه آرام سازی و رهاسازی مدیتیشن در یوگا به تثبیت کردن سیستم عصبی اتونومیک و کنترل عواطف همگی به بهبود احساس سلامتی و رضایت از زندگی در فرد می انجامد. یوگیست ها، متفکران و بوجود آورندگان فلسفه یوگا مسیری را فراهم نموده اند که تمامی افراد می توانند با به کار بستن آن در جهت افزایش رضایت مندی از زندگی خویش گام بردارند، راهی که اینک بسیاری از کشورهای پیشرفت، کلینیک ها، مراکز مجهزی جهت مطالعه و شناخت این فلسفه و روش متفکران هندی دایر شود و به نتایج باورنکردنی دست یافته اند (خلسا، ۲۰۰۴). افرادی که تمرینات یوگا را در تمامی سالهای زندگی خود انجام داده اند، نتایج التیام یخش متعددی در خصوص رفع مشکلات جسمانی و روانی و رضایت آنان از زندگی گزارش می دهند. بنابراین اثرگذاری تمرینات یوگا در رضایت مندی از زندگی افراد و موضوع پیشگیری با هدف کاهش هزینه ها و درمان اهمیت و ضرورت این تحقیق را روشن ساخت.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از استاد گرامی جناب آقای دکتر عبدالله شفیع آبادی در اجرای این مطالعه نهایت همکاری را داشتند تقدیر و تشکر به عمل می آید.

منابع

- [۱] بهرامی، م. (۱۳۹۲). مقاله‌ای کامل درمورد کاراته، قابل دستیابی در سایت پژوهشکده جامعه مجازی دانشپژوهان www.pazhoheshkade.ir:
- [۲] حکمتی پور، ن. حجتی، ح. فرهادی، س. شریف نیا، س؛ منوچهر، ب. کوچکی، گ. میرابوالحسنی، م. (۱۳۹۳). بررسی تاثیر یک دوره فعالیت ورزشی منظم بر عزت نفس و رضایت از زندگی سالمندان شهرستان های گرگان و گنبد در سال ۱۳۹۰. فصلنامه پرستاری سالمندان، دوره اول شماره ۱.
- [۳] خلعتبری، ج. بهاری، ص. (۱۳۸۹). ارتباط بیت تاب آوری و رضایت از زندگی، فصلنامه روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تکابن، سال اول، شماره ۲، صص ۸۳-۹۴.
- [۴] شاکتاکالور، خالسا. (۲۰۰۵). یوگا برای یانون، ترجمه: تصاعدی، سasan. (۱۳۸۴)، تهران: انتشارات کوشانهر.
- [۵] ضیائی و لطفیان، س. حلبچی، ف. لشکری، ا. (۱۳۸۲). آسیب‌های ورزشی رشته کاراته سبک شوتوکان در دختران رده سنی نونهالان و نوجوانان، مجله بیماری‌های کودکان، سال ۱۳، شماره ۲.
- [۶] مهرابی زاده هنرمند، م. جمهوری، ف. شیخ حسن، آ. (۱۳۹۲). تاثیر آموزش یوگا بر بهزیستی روان‌شناختی و شادکامی کارکنان مرد در شرف بازنشستگی یک شرکت صنعتی بزرگ در شهر اهواز، یافته‌های نو در روان‌شناسی، سال هشتم، شماره ۲۶، صص ۲۳-۳۸.
- [۷] Khalsa, S. B. (2004). Treatment of chronic insomnia with yoga: A preliminary study with sleepwake diaries. *Appl Psychophysiol Biofeedback*, 29(4), pp: 269-278
- [۸] Myers, D., & Diener, E. D. (1995). Who is happy? *Psychological Science*, 6, pp: 10-19
- [۹] Thimm, JC.(2010). Personality and early mal-adaptive schemas: A five-factor model perspective. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*; 41(4):373-380